

NAPLÓ 1912—1913*

CSÁTH GÉZA

IX. 21. Reggel későn keltem. 1/4 11 volt, míg lekerültem az osztályra. Bosszankodtam Moravcsik energiáján és türelmén, amellyel apró és nem alapos vizsgálatait űzte. Konstatáltam, hogy az az intolerantia másokkal szemben, minden munka és emberi erőfeszítés megvetése — a P hatásának tulajdonítandó, és újra elhatároztam, hogy okt 1-ig legkésőbb meg kell szabadulnom az átoktól. „Jó pálinkákat fogok bevásárolni — határoztam el —, jó pálinkákat, mert csak ez fog segíteni a lemondásnál.” Félek újra, félek tőle. Nem lesz közel se olyan nehéz, mint tavaly, de igen fájdalmas. Miért? Mert P-mentes állapotban fele annyit se lehet dohányozni, és az elviselhetetlen. És mégis 100-szor több öröm nyílik az életben. Be kell látni, hogy az élvezetekben nem lehet a végtelenségig menni.

Ebéd után, amelyet kitűnő étvággyal fogyasztottam el, franciaóra következett. A kis imbecillis Annie Laplace jött el. Fecsegtünk, de igen nehezemre esett. Sokszor butának éreztem magam. Kétségbeejtő, kétségbeejtő, hogy a „grand volupt”, a P milyen alternatíva elé állítja az embert, és micsoda uzsoraadót szed a földi siralmak eme egyszerű kijátszása fejében. Közben a borbély is megberetvált. Olga akkor azonban nem jött, hanem telefonált. Ezt előre éreztem. Felszedelőzködtem tehát, és 4 órára nála voltam. Egy áldozat, gátlásokkal, mert a haszontalan a függőnyt nem húzta le. Büntetésből közöltem vele, hogy a második áldozat el fog maradni, tisztán az ő hibájából. Siránkozott, én azonban visszavonultam a toilette-be, és 0.027 nagy dosissal követtem el egy miniature suicidiumot. Este ismét náluk vacsoráltam. A sör jókedvet hangolt. Később moziba mentünk. Othellót adták, és a színpadi Desdemona szóról-szóra Olgához hasonlított. Az arc, a karakter, a mozdulatok. A lány simogatott a darab alatt, mintegy azért, hogy elvonja a figyelmemet e hasonlatosságról, e ravaszság azonban így a méreg által kikészített állapotban symbolicusnak tűnt fel. Hozzá a hátunk megett kellemetlen, erős hangú fickók ültek. A szünetben felcsaptam monoklimat, mire az

* Negyedik rész

egyik alig hallhatóan, de megjegyzést tett. Azt a hibát követtem el, hogy nem vontam kérdőre. De egyrészt sajnáltam a pénzt, másrészt a dolog kényelmetlenségeire gondoltam: segídet keresni stb., és harmadszor attól tartottam, hogy az ügyet a szűk moziban nem fog sikerülni finoman, névjegycserével elintézni, hanem verekedésre kerül a dolog, amelyhez minden energiám, frissességem hiányzott. Hogy ellensúlyozzam ezt a kellemetlenséget, Olga előtt oly módon állítottam be a dolgot, mintha én nem szeretném őt annyira, hogy fontos lenne nekem, hogy ilyesmit eltűrök-e előtte vagy nem. Mindazonáltal éreztem, hogy nem helyesen jártam el, és most már tudom, hogy mit kellett volna tennem. Így kellett volna szólni:

— Kérem, adja ide a névjegyét. Hogy mer ön engem megsérteni azal, hogy reám megjegyzést tesz?

Ha e formulát akkor egy pillanat alatt megtaláltam volna, bizonyos, hogy így intéztem el a dolgot. De akkor csak ilyesmi lebegett előttem: „Micsoda neveletlenség ez, megjegyzéseket tenni”... Amire a feleletet drasztikusnak képzeltem el.

Mi ebből a tanulság, hogy a P-vel sürgősen abba kell hagyni a játékot. A legkomolyabb és végleges, reparálhatatlan bajok várnak rám: ha nem teszem.

1912. szept. 22. A mai nap ismét egy nagy lépéssel vitt közelebb végleges elhatározásomhoz, hogy az átkozott méreggel szakítok, és a reális élet örömeihez térek vissza. Reggel 9 óraker keltettek. Halálos fáradtsággal öltöztem. Mosdás után frissnek éreztem magam. Visszagondoltam az éjszakai álmra, amely 2 óraker ébresztett. Azt álmodtam, hogy egy nő — Buchwald Ila —, aki azonban sovány és bájos is volt, mint Dr. Bözsi — szóval egy nőalak, amely e két nőből volt összekomponálva — üldözött, és vitriollal akart leönteni. Szaladtam, páni félelemben, de a keramikokockákon csúsztam, és így üldözöm már a nyakam közé loccsanthatta a maró folyadékot. Egy nagyot kiáltottam, és még hallottam a kiáltást, amikor felébredtem. A két nő szereplése világos. Mind a kettő szeretett engem, és én, bár egyiket se szerettem, elfogadtam vonzalmukat. Sőt fokoztam is azt részint hiúságból, részint szórakozásból. Az elnyomott gondolat: megérdemelted volna tőlük a levitriolozást. A gondolat egyébként, mint bizonyos fokig valószínű, már megfordult fejemben, mert B. B. mérges kislány, aki meghozzá a Napból és a moziból sok romanticizmust tanult, és tudhatja, hogy egy elhagyott nő(?) kockázat nélkül úzhat efféle mulatságot. Egy motívum Zelma, aki említette is, hogy vágya volna levitriolozni engem.

Délelőtt, mielőtt az osztályra mentem volna, 0.018 g P-t helyeztem el, mely azonban sajnos nem szerzett euphoriát. A vizitet magam tartottam. Tűrhetetlenül unatkoztam, és semmi élvezetet se találtam a betegeknél megfigyelésében. Visszaemlékezve ez év januárjára és februárjára, úgy találtam, hogy érdemes lesz a méreggel felhagyni, és ismét élvezni

az orvosi és zenei örömeket. — Dél előtt B. Bözsi és K. Mariska a volt páciensek kerestek föl, és elláttam őket JK inj.-kal és jó tanácsokkal. Bözsi magával hozta barátjánőjét, Gizit, aki igen bájos lány, és Vészi Margithoz való hasonlatossága révén feltűnő rokonszenves volt. Most láttam és gondoltam, hogy ez az asszony tulajdonképp nemileg némileg mégis érdekelt. — A lányok elmentek. Étvágy nélkül ebédeltem. Utána 0.02 g valódi M adott nagy euphoriát, amely azonban a szív intoleranciája miatt nem érvényesülhetett. Ezért azután még a nap folyamán még két Coff. natr. benz. 20°/_o-ot helyeztem el. — Délutáni rossz kedvem legfőbb oka Dezső levele volt, amelyben egy rémes nő, egy varázslónő sok igaz dolgot mondott el neki az ő és családunk múltjából. Olgáról úgy nyilatkozott, hogy elveszem, de hamar el fogunk válni, „a nő az egész világot szeretné a lábai előtt látni” — mondá a jósnő Olga jellemzéséül. A jóslat suggestiója nagyon hatott rám, és rögtön élénken elképzelttem egy boldogtalan házasságot, amelyben Olga összes vélt kacér jellemvonásai praedomináltak.

Ez az M-használat átka. Minden józan kritika elvész, és ami elképzelhető, az már mint igazság jelenik meg ugyanazzal a Lustgefühllel kísérve, amit egy igazság belátása okoz, akkor is, ha az igazság reánk nézve kellemetlen.

1/2 4 felé Olgához mentem, előbb azonban Harmossal sétáltam vagy 3/4 órát a Kálvin tér mellékutcaiban. Ő a saját dolgairól beszélt. Én szerettem volna Olgáról beszélni, és véleményét kérdezni, de nem mertem, és neveléses is lett volna.

Olga féltékenykedve várt. Azt hitte, hogy Prutyi miatt maradtam el, minthogy előzőleg jeleztem, hogy Gyula ebédet rendez, amelyre én és Prutyi vagyunk még hivatalosak. — Kedves szemrehányásokat tett, én azonban rendkívül *gyengének* éreztem magam mellette. Persze benne nem volt M, nem lehettek kínos psychikus paraesthesiái, amit nálam még a vasárnap, a család otthonléte fokozott. Túrhetetlenül érzem magam köztük. Áldozatnak, butának, baromnak, együgyű fickónak stb. Olga vigasztalt meg, amikor kijelentette, hogy akár holnap megszökik hazulról, és eljön velem ahová akarom. Ha most 30.000 francm volna, gondoltam magamban, és nagyon szerencsétlennek éreztem magam szegénységem miatt. Úgy éreztem, hogy kicsinységeken fordul meg, hogy mindketten egész életünkre nagyon boldogok vagy hogy én nagyon boldogtalan legyek.

Vacsorára náluk maradtam. Utána ismét mozi. Olgát most nem találtam elég melegnek, áradozóan puhának, mint máskor, de az is igaz, hogy a fecskendőt akkor már 7 órája nélkülöztem.

Hazajöttem, most könnyű, nem jókedvű, de elég masszív vagyok. Ha a szerencse kedvezne, és most egy hétig semmi baj se történnék, most, most újra kimászok a hínárból.

Meg kell tennem, mert különben az *elmebetegség* vár rám.

Szept. 23. Nagyszerű, feledhetetlenül szép nap. Dél előtt tartózkodtam a méregtől. Királyi jutalmat adott az élet. Délután Olgával 3—3/4 5-ig ++++ olyan [elmosódott, olvashatatlan szó] kéjérzésekkel, amelyek csodásaknak nevezhetők. Utána 0.024 P. Ebből, sajnos, 0.006 M volt. Nagyszerű euphoria. Utána hozzájuk haza. Nyers westphaliai sonkát ettünk, romadour sajtot, zöldpaprikát, szőlőt és körtét. Majd malátasört és Marsala bort ittunk. Mind a ketten berúgtunk, és olyan közvetlenül beszéltünk egymással, mint még soha. O. kedves volt és naiv, és emellett rokonszenvesebb, mint valaha. Egy gyereklány kedélyét mutatta — valósággal úsztam az örömtől és megelégedettségtől. Nemesnek és angyalinak tűnt föl. Részegen váltunk el egymástól. Valósággal tobzódtunk a szerelemben.

Szept. 24. Utána rettenetes nap következett. Délután az öcsöt otthon találva, programom első pontja hajótörést szenvedett. Megparancsoltam, hogy öltözzék fel. Az öcs velünk jött. Ismét bosszankodtam. Egy Olga egy kisleány így szól: milyen szép kisleány! Bosszankodtam. Egy szép nőre figyelmeztet — persze önvédelemből —, nézd meg ezt az asszonyt. Bosszankodtam. A kelengyekereskedőnél közelről beszélt a segéddel. Bosszankodtam és hallgattam. El volt rontva köztünk a harmónia. Hazakísért, nem beszélt. (Utóbb megmondta, hogy aggódott a francia kisasszony miatt.) Ezt szándékos gonoszságnak tekintettem; azaz túrhetetlen szexuális önzésnek, amellyel minden percben aktuális akarla magát tenni. Haza akartam küldeni tehát, hogy fájdalmat okozzak neki. Erre keservesen zokogni kezdett az utcán. Most már hazavittem. A franciát elküldtem, és Olgát felloptam a szobába. Különös, beteges érzésem volt. Mintha a dolog 1910 őszén történnék. A lány szép volt, és mohón adta át magát. Azután keservesen sírni kezdett. Rosszat érez. Olyanvalamit mondott, hogy többé talán sohase leszünk együtt. Én is éreztem, hogy ha valaha, úgy most kellene és még lehetne szakítanom; de azt is éreztem, hogy nélkülözhetetlen rám nézve. Majd az az érzésem támadt, hogy szexualitása tönkre fog engem tenni. Gyűlöltem és imádtam e percben. Felöltöztünk. Egyetértésben hazakocsiztunk. Meg akartam ismételni a tegnapi berúgást. Ugyanazt a vacsorát ettük, és Madeirát ittunk később. Azonban most mind a ketten elálmosodtunk, mert gyorsan ittuk a bort, és semmi vidámság, excitatio nem jelentkezett. Még vacsora alatt egyik unokafivérért említette, aki szarkómás volt; én t. i. a szarkómáról beszéltem. Hirtelen elkedvetlenedtem. Majd úgy vettem észre, hogy mosolyogva figyel engem. Undort éreztem iránta. Azt gondoltam, hogy szerencsétlen leszek vele. Azután mindenért a P-t okoltam, amely eszemet megrontotta, és vonatkoztatóvá, illuzionistává tett. Jolánra gondoltam, aki mellett sohase éreztem ilyen zavaros érzéseket. Teljes kritikával néztem kóros érzésközpontomat, és mégis végeredményben — mint a paranoiás — oda lyukadtam ki, hogy mégis vagyok bolond. Rossz gyomorral és sajnó szívvel, félig holtan az

álmoságtól mentem haza, megesküdvé, hogy véget szakítok az átkos méreg használatának.

Szept. 25-én: Későn mentem Olgához. 1/2 6 felé. Ki volt sírva. Még sírt a tetejébe egy jó sort. Panaszkodott, hogy szerencsétlen, nem hibás, tévedek, *ő nem figyelt rám.* Próbáltam ölelni, csókolni, nem esett jól, undorodtam tőle. Keményen tartottam magam. Kínoztam. Újabb sírások. Szidtam magamban a sorsot, mely a lányt ezekhez az eszközkhöz utalja, mivel annyira aggódik állandóan, hogy elveszt és vége lesz mindennek. Újra észrevettem, hogy közvetlenül a P beadása után *már rögtön* gyanakodóbb és érzékenyebb vagyok. Dühöngtem, hogy mindenképp le kell mondanom erről az isteni és rémes élvezetről, és semmi mód nincs rá, hogy bármi mérséklettel meg lehessen maradnom mellette. Vacsora előtt távozni akartam. Kitalálta, hogy valaki vár reám otthon. (Valóban, Bözsit odarendeltem 7-re.) Láttam szorongó aggodását és valódi töprengéseit — és már kezdtem sajnálni. A csókok újra jólestek. Telefonálni akartam Bözsinek, de ezt is megérezte, és lekísért az utcára. Így kellett egy p. c. — a levelet expressz feladnom. A csemegeüzletben a telefon körül ólálkodtam, de észrevette, amikor beszélni akartam. Vacsora után mindketten jobb kedvűek lettünk, és később, mikor már öccse lefeküdt, a kályha előtt ülve, a világos szobában. Különleges volt. Kis fűzőjének a szalagját most is látom magam előtt.

Szeptember 26. Délelőtt, nálam ++ 3/4 óra alatt. Délután a kelenygyét mutogatja. Izgatott és örül. Este újabb P-dosis után ismét aggodalmaskodom. Pl. azokról az érzésekről beszélgettünk, amelyek bizonyos pozíciókban szerepelnek. Így szólt: „Te olyan jó vagy, drágám, nem vagy önző.” ——— Ezen megakadtam:

- Hát milyen az, ha valaki önző.
- Én nem tudom!
- De hallottad?

Ekkor mintha zavarba jött volna. Több vállvonítás, és bizonyos motoros erőlködés az egész testben, hogy a választ jól fogalmazza meg.

Tisztában vagyok vele, hogy ez örütség, és ha P-mentes állapotban olvasom, nevetek az egészen. Éppúgy, mint ahogy a kis dolgokra visszagondolva így — P-mérgezésben — túrhetetlen nyugatlanság és kétségérzés fog el, ami amúgy egyáltalán nem jelentkezik.

Komolyan aggódom, hogy sohase leszek boldog; ha sok pénzem volna, Olgával az lehetnék, de így be kell avatnom őt minden ügybe, s ezzel megfosztom őt attól a gyönyörtöbblettől, amit az ismeretlenség ad meg.

Szeptember 30. Hétfő. A mai nap esős volt, de nem barátságtalan. Dél előtt Rády nevű paralyticust vizsgáltam, aki tele van féltékenységi tév-

eszmékkal és illúziókkal. Panaszkodott, hogy neje a kocsisukkal lő, ezt egyes jelekből látja, és ezért válni akar. Megnyugtattam, amennyire lehetett. Ebéd után Elemér megbororvált, és beszámolt a tegnapi futballmérkőzésről. E gazfickó mindig jókedvűvé tesz. Alig mosdottam meg, a telefonhoz hívtak. Szid volt. Kért, hogy sürgősen jöjjenek a Pannóniába. Sietve öltözöm. Búcsúzásul benyitok Gyulához, kit látok ott, Winter Bözsijét, véle élénk ölelkezésben és csókolózásban. Csöppet se sajnálom ezt az ormótlan, ökörhangú és sunyi fickót, tehát biztattam őket, hogy ne higgyék, hogy az idő hosszú, térjenek minél hamarabb a dologra. A kislány alig pirult el, pedig pár hónap előtt még szűz volt. Winter defloreálta minden ellenérték nélkül, de ha hű maradt volna, biztos számíthatott volna némi kárpótlásra. Ezt a sanszát nyilván eljátszotta — sokat gondolkodtam rajta, mi tisztességesebb dolog, anyagi és erkölcsi okokból hűnek maradni vagy nem. Végre oda lyukadtam ki, hogy a férfi számára az ilyen hűség nem óhajtható. A magam számára csak olyan hűséget tartok becsesnek, amely *tisztán szexuális okokon nyugszik*. Mihelyst azt látnám, hogy Olga csak anyagi vagy csak erkölcsi okokból vagy csak a kettő révén hű hozzám, mindjárt elhagynám. Erkölcsileg és anyagilag nem, de szexuálisan mindenesetre, rögtön. Közben ezen morfondíroztam, a Pannóniába értem. A portás azt mondta, hogy ketten vannak a szobában, azonban a nő egyedül fogadott. Utcai toalettbten volt. Igen barátságosan kezdett beszélgetni, és hamarosan láttam, hogy csak tőlem függ, vajon az áldozat megtörténjék-e. Kijelentette, hogy a férje csak 5-kor jön haza, addig velem óhajtaná tölteni az időt. Megijedtem ettől, mert kis Olgámnál óhajtottam lenni, minél hamarabb, annál is inkább, mert előző napon csak a kályhánál ülve történt egy gáláns kapcsolódás, amely azonban a helyzet illedelmes és aggodalmas természete miatt mindig bizonyos kívánnivalót hagy hátra. Kicsit hálátlannak éreztem magam Sz. iránt, aki olyan odaadó és rajongó volt, hogy bár tudtán kívül, de eszközül engedte magát felhasználni egy bosszúhoz, és nem gyilkolta meg szerelmét az a ridegység sem, amellyel részemről a műveletek folytatását illetőleg találkoztam, csak az a tény, hogy öreg és beteg férje van, sértette büszkeségemet, vágyam pedig Olga iránti vonzalmamhoz viszonyítva Olgának volt mondható, bár az asszony gusztusos volt és télt. Elmondta, hogy súlya 84 kg. Látván, hogy nem vagyok szerelemre hangolva, feltűzte kalapját, és sétálni hívott. Kijelentettem, hogy csak 4-ig érek rá, egy beteghez kell mennem. Séta közben lekerültünk a Duna-partra, és bementünk a Modern Kávéházba. Ő szőlőt evett, én feketekávéval ittam. Kalandjaim után érdeklődött, és hogy hány gyermeket vittek haza tőlem az asszonyok Stubnyárról. Diszkréten szabadkoztam, mert láttam, hogy nagyon óhajtja azt sejteni, hogy töménytelen csábítást követtem el. Nem vallhattam be neki, hogy vőlegény vagyok, és hogy kis Olgámat annyira szeretem, hogy amiatt minden csábításnak ellenálltam. (Egyébként Olgán is észrevettem, hogy jobban szereti elképzelni azt,

hogy megszegtem a hűséget, és magában az élehetlenség jelének tekinteni nyári szüzességemet.) A kávéházból még egy kicsit kimentünk a Duna-partra és Sz. elmesélte, hogy micsoda ostromoknak volt kitéve férjének kezelőorvosai részéről a fürdőn. Eldicselkedett, hogy 12.000.— Ft-ot költöttek el, és hogy szobájuk napi ára 32 franc volt. Majd elhalmozott bókokkal és szerelmi vallomásokkal, végül kijelentette, hogy nagyon szeret, és mindig rám gondol. Most jön a sajátságos asszonyi disznóság! Férjével azért bánik nagyon jól és türelmesen, mert úgy érzi, hogy akkor ezzel megváltja a jogot rá, hogy engem bűn nélkül szerethessen, ti. a bűnt nagy türelmességével és szenvedéseivel, virasztásaival vezekli le. Nem a gondolatot tartom erkölcsstelennek, hanem a védelmi apparátus működésének bámulatos, patent találékonyságát, azt, hogy erre olyan könnyen rátalált. Mielőtt elbúcsúztunk, könnyezett egy kicsit, kijelentette, hogy nagyon fájt neki, hogy legalább egyszer meg nem csókoltam, de mindazonáltal, ha valaha el akarnám őt venni, bármikor hajlandó elválni a férjétől és gyermekeitől, és odajönni, ahová parancsolom. Vigasztalásképpen néhány banális bókot mondtam neki, és azt, hogy tisztán ő az oka a csók elmaradásának, mert hidegen viselkedett. Ez persze nem volt igaz, mert hiszen várakozó álláspontja a természetes viselkedés volt, végül azonban mégis elhítte, és megvigasztalódott. Szaladva mentem a villamosig az F. J.-hídhöz, míg ő az Eskütér felé távozott. Tíz lépésről még utánam kiáltott: „Ne nősülj meg!” Én azonban már gondolatban már az én kis Sonkámnál voltam, és így a figyelmeztetés a levegőbe hangzott el. Olga igen kedves volt. Édesen aggódott, amikor némi változtatással elmondtam neki késésem okát. (Ti. hogy a férjet megvizsgálni hívott a szállóba az asszony.) + nem volt, mert atyja otthon tartózkodott. (Valami szöveget hasonlítottak össze diktálással, és Olga anyagi hangját, kissé iskolás olvasását hallgatni valódi élvezet volt számomra.) Egyébként igen jól mulattunk, és ma semmi se zavarta egyetértésünket. Most, este, konstatalom, hogy ma 24 egyipt. cigarettát szívtam el. Ezennel fogadalmat teszek, hogy holnap csak 6 drb-ot fogok füstölni.

(Folytatjuk)